

Enheten för inriktning av skydd mot olyckor
Magnus Olofsson
010-240 5382
Magnus.Olofsson@msb.se

Förändringar av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Bakgrund

Den eskalerande våldsutvecklingen i samhället har bland annat resulterat i en mängd illegala sprängningar i offentliga miljöer. I syfte att bryta den negativa våldsspiralen i samhället är minskad tillgång till sprängmedel för kriminella en av flera åtgärder. Under 2024 genomfördes en snabbutredning, *En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Ds 2025:6)*, som resulterade i ett antal förslag som bl.a. riktar sig till kommunerna. Den 15 juli 2025 införs ändringar i främst lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE), men också i Ordningslagen (1993:1617) och Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I korthet innebär ändringarna följande:

- Krav på verksamheterna att de ska anmäla användning eller tillfällig förvaring av explosiva varor till tillsynsmyndigheten innan arbetet påbörjas
- Skärpning i prövningen av tillstånd, med fokus på brottsprevention
- Skärpning av tillsynen som komplement till tillståndsprövning och att tillsynsmyndigheten i ökad utsträckning ska polisanmäla identifierade lagöverträdelser
- Sekretessregler kring känsliga uppgifter i tillsynsärenden
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) får ett utökat föreskriftsbemyndigande, tydligare uppgift att stödja kommunerna samt uppdrag att bedriva tillsyn över kommunernas hantering.

Förändringarnas påverkan på den kommunala verksamheten

Kommunerna har sedan tidigare ansvaret för att under vissa givna förutsättningar pröva frågor om tillstånd för brandfarliga varor¹ och för explosiva varor² samt bedriva tillsyn inom det verksamhetsområde där den beviljat tillstånd för brandfarliga och explosiva

¹ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 17 § 2 st.

² Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 18 § 2 st.

varor³. Detta ansvar kvarstår, men förutsättningarna att genomföra uppdragen kommer att förbättras och kraven på vad som förväntas av kommunerna kommer att tydliggöras.

Sammanfattningsvis kommer följande förändringar att beröra kommunerna:

Kommunens tillståndshantering

- Utformning av tillstånd kommer likriktas genom styrning i föreskrift⁴.
- Ansökan om tillstånd ska endast hanteras av den kommun där den sökande är bosatt eller där verksamheten har sitt säte⁵. Den verksamhet som innehar ett tillstånd ska, om den ska utföra verksamhet i annan kommun än den som beviljat tillståndet, anmäla användning av explosiva varor eller förvaring av explosiva varor i ett flyttbart förråd till tillsynsmyndigheten i den kommun där användningen eller den tillfälliga förvaringen ska ske.⁶ Kommunen som tar emot anmälan ges möjlighet att ta ut avgift för dessa anmälningar⁷. Krav avseende innehåll i anmälningar och hantering av dessa, samt vissa undantag, kommer fastställas i föreskrift⁸.
- Vid prövning av tillstånd och ett eventuellt återkallande av tillstånd ska kommunen lägga särskild vikt vid risken för obehörigt förfarande eller att brandfarliga eller explosiva varor hanteras i strid med lag eller föreskrifter⁹.
- Situationer vidd vilka det kan finnas skäl för att återkalla ett tillstånd tydliggörs¹⁰.

Kommunens tillsyn

- Formerna för planering och utförande av tillsyn, samt riktlinjer för vilka intervall en viss verksamhet ska tillsynas, kommer regleras i föreskrift¹¹.
- Kommunen ska, om det finns skäl att anta att brott har begåtts, skyndsamt anmäla överträdelse av bestämmelser i LBE och tillhörande föreskrifter till Polismyndigheten¹².
- Brandfarliga eller explosiva varor som tillståndshavaren innehaft med stöd av sitt tillstånd ska anses förverkade när tillståndet upphört eller återkallats¹³.

³ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 21 §

⁴ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 36 § p. 15

⁵ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 18 § 2 st

⁶ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 18 a §

⁷ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 27 §

⁸ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 36 § p. 19

⁹ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 19 § 2 st, 19 c §, 20 §

¹⁰ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 20 § p. 4, 20 b §

¹¹ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 36 § p. 20

¹² Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 25 § 3 st.

¹³ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 32 a §

MSB

- MSB ska samordna tillståndsmyndigheternas verksamhet och stödja dem i deras arbete med tillståndsverksamheten¹⁴.
- MSB ska ha tillsyn över att kommunerna följer lag och tillhörande föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Tillsynen avser kommunens åtagande som tillstånds- och tillsynsmyndighet, inte när kommunen själv hanterar brandfarliga eller explosiva varor¹⁵.
- Föreskriftsrätt för MSB avseende:
 - Utformning av tillstånd¹⁶
 - Anmälningsskyldighet och undantag från anmälningsskyldighet¹⁷
 - Kommunernas planering och utförande av tillsyn¹⁸

Övrigt

- Förtydliganden i ordningslagen kring tillstånd för sprängning i detaljplanelagt område och vilka som kan få tillstånd¹⁹. När tillstånd utfärdats ska detta meddelas till den aktuella kommunen²⁰.
- Känsliga uppgifter i tillsynsärenden ska omfattas av sekretess²¹.

Fortsatt arbete

Mot bakgrund av att processen med lagändringen hanterats skyndsamt kommer en del arbete för MSB med att reglera och stödja kommuner och verksamheter avseende de aktuella förändringarna återstå även efter det att lagändringen trätt i kraft.

Avseende uppgiften att samordna tillståndsmyndigheternas verksamhet och stödja dem i deras arbete pågår revidering av utbildningar. Under hösten kommer även arbete med vägledningar att påbörjas.

Arbetet med att ta fram de tre föreskrifterna pågår. Föreskriften om anmälningsskyldighet och undantag från anmälningsskyldighet träder i kraft den 15 juli, samtidigt som de föreslagna lagändringarna. Vad gäller de båda andra föreskrifterna, utformning av tillstånd samt kommunernas planering och utförande av tillsyn, beräknar MSB att remissversioner av dessa kommer vara offentliga när lagändringarna träder i kraft.

¹⁴ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 19 e §,

¹⁵ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 23 §

¹⁶ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 36 § p. 15

¹⁷ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 36 § p. 19

¹⁸ Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor 36 § p. 20

¹⁹ Ordningslagen (1993:1617) 3 kap. 6 §

²⁰ Ordningslagen (1993:1617) 3 kap. 16 a §

²¹ Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 18 kap 16 b §